

No més drets sense debers. No més debers sense drets. Els drets individuals són imprescriptibles, ilegalsibles e INGANANTIBLES. • Llegislar la Llibertat baix pretext de garantir-la, es cometre atentat contra ella. • La llibertat propia acaba allí ahont comensa la llibertat ajena. Es lícit, donchs, al individu fer tot lo que no perjudiqui a un altre. • La resignació que predican las religions no es més que la fórmula del engany ab que s' preté perpetuar la injusticia social en lo mon. • Las religions son caixas d' ahorros que viuen de la estafa d' admetre capitals en la terra, assegurant pagar crescuts interessos al cel.

PERIÒDICH POLÍTICH VERMELL.

LA TRAMONTANA defensa 'ls principis liberals més avansats, sense atenuants de cap mena. • LA TRAMONTANA es anti-religiosa de totes las religions, porque totes son igualment dolentes y depressivas pera la dignitat y la inteligencia humanas. • LA TRAMONTANA en politica defensa sempre al més adelantat contra 'l més reaccionari, y sosté la necessitat d' una gran reforma social que transformi 'l modo de ser del productor, avuy sedupidat al capitalisme. • LA TRAMONTANA no está afiliada a cap partit, servint los interessos generals de la llibertat sens compromisos ni preocupacions de sectari.

PREUS DE SUSCRIPCIO
Espanya, 1 pesseta trimestre.— Extranjer, 2
Las suscripciones se pagan per adelantat

ADMINISTRACIO : carrer de Ponent, 1, 1.º : BARCELONA
Pels pagos s' admeten libranças del Giro Mútuo, Dieras de fácil cobro y sellos de 15 céntims. No s' admeten libranças especials de periòdichs

PREUS DE VENTA
Número solt, 5 céntims. -30 exemplars, 1 pta.
Surst a llum puntualment cada divendres

CARN Y PEIX

—Vosté ja sab que també hi han butlles peis
ous y per la llet...
—Ay mossen Coca! tocant en aqueixos punts,
ja fa temps que jo no hi peco.

—Jo ja ho dich a la nevoda:
are menjém de peix, que 'l dia
que 'ns toqui carn ja ho farém
que s' hi conegui!

—Una butlla, quatre rals.
—¡Me caso en Ronda!! ¡per una peta... jo
n' hi daré trenta cada mes!

Ja se sab, senyor Cerralbo: per llangonissas, a Vich... ¡¡Si
n' hi han dat de butifarrall!

Dejuni forsós.

LA UNIÓ FA LA FORSA?

Una preocupació autoritaria fa que 'ls sectaris de tota mena 's lamentin incessantment de la desunió introduhida en las colectivitats religioses, filosòfiques, polítiques ó econòmiques.

No tenen en compte que la divisió i la diferenciació es una llei de progrés que s' imposa per modo incontrastable a la naturalesa humana.

Nasqueren las teogonias pera donar a la inteligencia del home una explicació de la existencia del univers, y ben aviat la observació y la crítica introduhiren la divisió en la gran comunió de las creencias.

Transcorregueren los siglos, la desunió matà lo paganisme, y sobre sas runas s' elevà 'l monoteisme cristià, congregant ab sa doctrina tots los que tenian una censura que dirigir a la abandonada religió y al règimen social per ella patrocinat, y no tardà en presentarse la primera heretgia iniciant la infinita serie d' ellas que terminará ab l' abandono total de la religió cristiana.

Vingué la idea democràtica a prometre als pobles llibertat, igualtat y fraternitat, presentantse com un ideal de pau y armonia, y la dilucidació dels principis y la seva adaptació a la realitat de la vida dividí als republicans en agrupacions distintes y oposadas, dominant per demunt de totas las tendencias conservadores y radical.

Quan se patentisà la impotencia de la democràcia pera donar al proletariat sa participació en la riquesa natural, en la produhida per lo treball y en la acumulada per la observació y per lo pensament, ja que com resultat de la revolució moderna se creà lo privilegi de la burguesia, vingué la Internacional ab la pretensió d' agrupar a tots los treballadors del món pera fer la revolució social, y per un moment causà seria inquietat als governs y als privilegiats de per tot arreu; pero la mateixa forsa expansiva de aquella gran associació donà lloch desseguida a la diferenciació de autoritaris y anarquistas, de mutualistas y cooperatius, de colectivistes y comunistas, de partit obrer que vol la intervenció en la política burguesa y d' enemics decidits de tota política; resultant per últim que avuy la Internacional es morta, sos antics afiliats militan en fraccions oposadas y la idea revolucionaria ha arribat casi a confondre's ab la sociologia, que podem considerar com la ciencia del parvulari.

La filosofia volgué substituir a las religions en la explicació de las causas de la vida el mateix temps que pensavog trobar la llei de la evolució del progrés humà, y no ha conseguit més que una confusió de sistemes y de hipòtesis, entre 'ls quals se troban únicament veritats parcials, fragments de la veritat, com resultat de cada hu dels punts de vista dels pensadors, pero de cap manera l' objectiu principal, la veritat absoluta.

Tot això es degut a que 'ls homes lluytan entre la expansió del pensament, que es lliure contra totas las coercions que puguin venir del exterior, encara que limitat per las circunstancias del propi organisme y del medi en que lo individu 's desenrotlla, d' una part, y d' altra que voldria reduhir a tothom als límits del seu pensament.

Hi ha una lluyta incessant entre la llibertat y l' exclusivisme que no ha pogut trobar una fórmula de resolució, encara que a això s' acostia la tolerancia predicada per los escèptics.

Cada hu voldria la llibertat pera sí mateix y la imposició pera 'ls altres, y tenim la ferma convicció que 'ls crits d' unió que surten del fons de tota agrupació formada per una idea, no son més que 'l desitj de que 's formulí un dogma y d' que 's constituïx una autoritat que vetllí per la conservació de la nova fe.

Solsament aixís s' explica que la primitiva idea cristiana haja pogut degenerar en la intransigencia catòlica representada per la Inquisició, y la idea democràtica creés lo Terror.

Lo verdader revolucionari, donchs, deu preocuparse en primer terme de la veritat de sas afirmacions, y en terme secundari del proselitisme, convenint de que lo que més se necessita es que de totes y cada una de sas manifestacions respaldenci la evidència, única manera d' atraure homes serios y decidits fins al sacrifici, y no deu volguer més retèner 'lo pensament dels altres en los límits d' un 'dogma, porque això es imprecident y ademés impossible.

Respecte de las veritats adquiridas y perfectament demostradas no hi ha partits: lo creyent y 'l steo saben avuy que la Terra gira al entorn del Sol; l' absolutista y 'l liberal saben ab tota certesa que 2 + 2 = 4.

Donchs donem a nostres principis y a nostres aspiracions aquesta mateixa forsa demostrativa y no tinguem por a las dissidencias, que si la voluntat se supedita a la inteligencia, la acció revolucionaria forta, irresistible com una llei de la naturalesa, destruirà las institucions del error y del privilegi.

En resum: no es la unió sotmesa a un credo lo que dona la forsa, sino la coincidencia de moltes inteligencias en una veritat.

Que es lo que 'ns proposavam demostrar.

LO PLOR DEL PAPA

La premsa 'ns notificà que morí lo cardinal Pecci, germà del papa Lleó XIII, y que aquest, desde la mort de son dit germà, està tot trist, plorós y malaltís, sense que logri ningú ferlo sortir per un moment de sas habitacions particulars.

Molt just, molt propi, molt natural comprench es que un dolorós sentiment embargui 'l cor d' un germà devant la mort d' un altre germà; lo que no sé explicarme es la posturació, l' abatiment que aquest fet produheix a tot un papa, representant directe de Deu en la terra.

Això m' induheix a preguntar: ¿No volia 'l papa la mort del seu germà? ¿per qué 'l papa plora aquesta mort?

Si 'l papa no volia aquesta mort, la realitació d' ella proba la falta en ell d' aquell grandíssim poder que 'ls catòlics li atribueixen, y si tant lo contrista, si tant li dol la falta del germà seu, demostra que no pot estar conforme ab los desiguis, ab las obras d' aquell Deu son representat.

Per altra part, conceptuant molt de rahó lo dolor que causar deu a tota persona un cas com lo de que 's tracta i quant doblement no ha de sufrir la persona a qui, junt ab un sér estimat, li faig tot apoyo material, lo medi únic pera sa subsistencia, que aquell al qual li quedan grandiosos palaus, inmensas riqueses ab las que pot ben recrearse y las que poden distreure'l, tart ó prompte, pero més facilment, de sa aflicció!

Poch temps fa que una explosió de grisó sepultà en las entranyas de la terra a trescents vinticinch miners. Setanta viudas, doscents horfons y multiut de pares y germanas regavan ab copios plor los cadavres desfigurats dels que acabavan de deixar un vuy de plahers en son cor y un ple notable en lo catàlech horrible de la miseria (la premsa burguesa no s' ocupa de aquest pur y verdader sentiment!).

Lo papa Lleó XIII, aquell que tant plora avuy la mort d' un seu germà, aquell que tant necessita avuy un consol pera sa tristesa, res se sab que hagi fet pera aliviar, ni tan sols en part, la verdaderament anguniosa y aflictiva situació d' aquell grupat de families, victimas ignoscents d' indigne y criminal explotació.

Quan un plora una desgracia es quan més se considera lo que altres deuhien sufrir devant també d' altra desgracia igual ó pitjor: lo millonari Lleó XIII sabrà molt be pera qué s' guardarà l' or, mes a fe que no serà pera lo més noble, pera lo més humanitari.

Devant, donchs, de tot lo anteriorment manifestat, ¿hem de creure encara en lo poder, en la virtut y fins en las llàgrimas del pontífich romà?

Y a totas parts y horas se troban families desventuradas a las quals la pérdua d' una persona ayamada las deixa abandonadas en mitj de un profon llach de dol y miseria. Y en tots llochs y moments hi han homes religiosos y capitalistes com Lleó XIII, que ploran pel motiu que plora ell, que procuran tenirlo com a model en sas obras, que son fidels intérpretes de sa elevació de sentiments. — A. TOLRA.

APÒLECH

LO DEU JÚPIER, L' HOME, LO RUC, LO GOR Y L' MICO

En un libre manuscrit y de teat ríbric conseruat, un apòlech so trobat que, semblantme divertit, desitjo sigui estampat.

Son autor, ple de saber, conta, ab lletres garrafals: Que després que 'l mon va fer l' artístich deu Júpiet, pensà en fer los animals. Ab son poderós reclam crea 'l ruc, que gens poruch, veient la verdor del camp, tira tres cosas y un braç m' per demostrar que era ruc. — Que està elegre, minyó? [va dirli 'l deu] que 'l figuras que has nascut per diversió? has nascut per desventuras y sovint tastà 'l basó. Cerrogat sempre aniràs, menjaràs palla postrada. — Y quantis anys viurà? — Viuràs trenta anys. — No vull tanta vida. — Quants no volis? — Deu. — Los tindràs. — Després de lo ruc vingú lo gor, bellugant la cua, bo y lladrant y li digué Júpiet: — A tu també la sort 't ha esquivat la grúa. — Què volia dir? — Que has nascut per treballar sens repòs, y sufrí en ta esclavitut dels homes la ingratiut que 't daràn per paga un os. — Y quantis anys viurà? — Trenta anys. — ¡Trenta anys! si que 'm saben grua, — Per qué? — Porque ab tanta alanya, miserias y desgracias ab deu 't hi ha prosu. — Siguin deu. Del gor va vindre molt destre lo mico, mostrant las dents, y fent salts per la minestra y 'l deu li va dir: — ¡Epl mestre, massa alegroy aqui veus, putg la vida apenurada no entras ab ta maula; vuyde sempre la pepade, ballaràs dalt d' una tauia fent divertí a la maynada; Sufiràs d' algun francés a'gun tanto tot bullim. — Y quantis anys viurà? — Trenta. — És molt viure per sufrir tant! — Quants ne vols? — Deu y cap més. — Pie de superbis y anhel, com caball que 'l fre no doma, mirancho tot ab recel, després de lo mico, 'l home sortí, no de plè si pel. Veient sas formas lluhí Júpiet li preguntà: — ¿Estàs content? — Així, sí, però vull que 'm paríxi dia, ¿per qué m' has fet? — Porque sí. — La rahó n' es convicencia, — És la rahó del que mana; y si acts no 't contentes 'l ho diré ab tu més potestat: ¡Perque m' ha donat la gana! — Y quina serà mia sort? — Buscant l' aliment precia may tindràs en pau lo cur, ni podràs dir: So feliç. hns a l' hora de la mort. — Quants anys viurà? — Trenta, mida que hi dat a tot sér vivant. — ¡Jo necessito més vida! La gloria sentó que 'm crida y allí va mon pensament. Per satisfar mon orgull me trobo tant inspirat, que més llarga vida vull... — Donchs mira, minyó, recull los que 'l ruc ha despreciat. — Seràn cinquanta. — M' irrita viure tant poch... so ambició; més anys mon goig necessita. — Ne vols més? donchs aprofita los que no volgut lo gor. — Setanta anys! res son setanta quant un per viure he nascut y ab la llum del sol s' encanta. — Donchs pren, si morir 't espanta, los que 'l mico no ha volgut.

Y així ho feu, en son deliri no creant lo molestias d' aquest mon y sos martiri, fentli por lo cementiri: ¡va captar anys a las bestias! Y equi lo motiu tenui porque 'l home ¡y clar m' explicoj de ser home se deadiu. ¡Xelxanta anys de bestia via! ¡vint de ruc, vint de gor y vint de mico!

J. M. COBOLLA

Vilaverí 24 Febrer 1890
Condemnat Director: Selut y foch a las iglesias. Li faig assaber que 'l ructor (s) Llistero s' ha deixat dir que 'ls esquizats de Vilaverí lo faràn marxar del poble. Lo deu fer marxar la protesta de donas que son fidels intérpretes publicà La TRAMONTANA. Si sapigué que 'l dia que mar-

xi tots los amants del progrés se reuniran en fraternal banquet celebrant la marxa per lo be que s'ha portat, particularment ab las femelles, encara estaria més content.

Prendu experiència, poblets del contorn: lo nostre ructor marxa fastiguejat porque no pot ser l'amo del poble; aixís també ho heu de fer vosaltres: ferlos marxar, y quan marxa l'un fer lo mateix als altres, que 's presentin, fins a fer de las sotanas banderetas pera posar a las figures pera espantar als perdals.

D'ESPERLO

Sant Joan Laforons 23 Febrer 1909

Amich Director: Lo ructor d'aquí ha fet la competència pel carnaval a la estudiantina Progrés Saajuense, que anava pel poble a recullir pels pobres, fent cantar lo *Kirie* a cala missa pels musols y figas de Maria cantades de sardeles místicas. De modo, que havém tingut Carnaval doble, lo que no deixa de ser una ganga.

Voldria que l' nostre capità Menaya de la colla llunuda me respongués a lo següent: ¿Ea variat que parlent ab l'alcalde y dibentli mal de la estudiantina, aquest li respongué ecuydis dels que canten a la iglesia que dels altres ja me'n cuidayré, que més mals de caps li donarén los seus que 'ls demeu? Si 'm contesta aquesta pregunta li regalo una sotana de paper d'estressa.

UN FALGONÉS

Continúa refentse molt poch a poch de las malalties passadas lo company Lluнас, quedant bastant delicat y ab pocas foras, a pesar de lo qual ha tornat ja a las tasques periodísticas.

Desde l' número próxim la redacció de LA TRAMONTANA la formarén los escriptors E. Canibell, E. Guanyabens, A. Lorenzo y J. M. Codolosa, continuant J. Lluнас de director y administrador.

Aquesta es la primera de un bon número de reformas y milloras que pensém introduhir en aquest periódich, y que ja anirán veyent nostres llegidors.

Fa duas setmanas donavam compte d' una explosió que costá la vida a 700 miners a Inglaterra.

Avuy hem de consignarne un altre a Fransa que ha fet més de 40 víctimas.

Y entre tant los accionistas guardan en sas caixas los dividendos actius ab la mateixa tranquilidat que 'ls lladres de camí ral se reparteixen las despulles dels viatjers.

Ab la diferencia de que 'ls bandolers fan ells mateixos la feyna y exposan la vida, y als accionistas tot los ho donan fet y 'ls duhen los diners a casa.

Son com si diguesin lladres y assassins de ordre.

Com que ho fan ab tota legalitat.

Sempre las persecucions han donat als tirans resultats oposats als que esperavan.

Que ho digui sino una vegada més lo que está succehint a Alemania ab los socialistas.

Lo gubern, alarmat del peu que allí prenía l' socialisme al veure que 'ls candidats d'aquestas idees havian obtingut més de 200.000 vots per diputats la uns vuyt anys, confeccioná unas lleys expressas contra 'ls socialistas, pensant que fentho aixís aviat d'ells y de las sevas idees no se'n cantaria gall ni gallina.

Pero ¡fillets d'en Bismark! comensar las persecucions y multiplicarse la activitat socialista tot foy hu. En las próximas eleccions los 200.000 vots se convertiren en doble número; lo gubern continuá perseguint y 'ls socialistas continuaren augmentant, fins que avuy, al cap de vuyt anys de persecucions, en las eleccions que acaban de ferse per lo Parlament d' Alemania han obtingut 1.250.000 vots, treynt més de vint diputats y determinant empat en prop de quaranta districtes que 's tindrà de procedir a segonas eleccions, de las quals se calcula que sortirán una trentena més de diputats socialistas.

Tal resultat ha deixat fret al canceller de ferro y a son amo l'emperador, porque ab tal resultat sembla com si 'ls socialistas hagin vol-

gut contestar a sas proposicions de millora de la classe obrera, dibentli: *No m' fco a la ratiera.*

Y ara considerin que a Alemania no hi ha sufragi universal, que aquestos vots surten de las classes mitjas y de gent de carrers, que allí professan lo socialisme per l'Estat, y calculin quin ball se bellará per aquellas terras lo dia que 'ls obrers dignin *Ha arribat la nostra.*

Veritat que l' dia que arribi aquest ball, lo so de la orquesta repercutirá per tot lo mon.

Los nostres pares de la patria s'han entretingut aquestos darrers dias discutint al Congrés la qüestió de las excedencias, que es veure si l' que té tres ó quatre alts empleos y cobra de tots y de varias cessantias encara que no treballi de cap, tenia de suprimirseli algo de tantas pagas com per distints camins anavan a parar a la seva buixaca.

Y després de molt madura discussió, han acordat que qui molt cobra be cobra. ¡Naturalment! y que rodi la bola y 'l poble pagui, que pera pagar ha nascut y 'ls altres pera cobrar.

Y 'ls excedents fentes lo mannos y discutit ab set ciencias, no han fet ab las excedencias res més que gastar romansos.

Firmat pel president interí Anton Rossell, pel secretari Joseph Bonet y pel propietari Joseph Ollé Margarit, havém rebut una carta de Sallent ab lo sello *Colegio—Centro de Instrucción popular*, protestant del sueto publicat en nostre periódich la quinze dias donant compte de las afirmacions del *Centre Sallentí d' Ensenyansa laica*, respecte a un certamen lliurepenador convocat per la primera de ditas entitats.

Com en l' assumpto ja no creyém tenirhi de intervindre més després de fer constar lo criteri de las duas corporacions aludidas, y l' espay no fa falta per cosas de més interés, tanquém de cop ab aquesta aclaració, fent saber a uns y altres que ja no 'ns ocuparem més del tal certamen ni de las cartas que d' ell nos parlin.

Los obrers fundidors de la casa Pfeiffer s'han declarat en huelga, com protesta contra 'l tractament del contramestre de la fundició.

L' aludit individuu no respecta la dignitat dels treballadors, y aquestos volen donar una lliçó al burges y al seu capatás.

Aplaudim l' actitud de nostres companys y los desitjém un triomf complet.

Varias nacions han respost xiulant als rescriptes del emperador d' Alemania convocant la conferencia internacional pera millorar a la classe obrera.

Han vist que tot aixó son falornias imperials, y no volen perdre l' temps assistint a una conferencia tan ridicula com inútil.

Los carcas volgueren organisar una demostració d' estudiants en favor de la causa *Donéu Palla Ruch* sentios anar a visitar al marqués de Cerralbo, y després de deu mil estorsos y fatigas lograren reunir trenta un llanuts en tota la Universitat, ab los quals feren una numerosa manifestació.

Aquesta vegada sí que han guanyat los carlistas.

Nada, que 'ls donguin tots los diners del joch.

¡Han fet trenta hu!

Lo marqués de Cerralbo ha anat a visitar la ciutat de Vich, sens dubte pera consolarse en algo dels desenganys que per la causa del rey del As d' Oros ha recullit pel resto de Catalunya.

Y ni allí ha pogut fer festa completa, porque li han sortit los nocedalins, l' han xiulat, li han fet la competència en las motigangas absolutistas, y gracias encara de que la broma entre *lleals* y nocedalins no hagi acabat com en lo teatro del Olimpo.

Per obra y gracia de Deu y divertiment nostre.

Los carlins de Vich han regalat un rastre de llanгонissas de la terra a la senyora marquesa de Cerralbo, en mostra de sa adhesió a la causa del rey de las húngaras.

M' agrada aquest modo de demostrar las conviccions carlistas ab carn de tocino. Es la manera de ferho més digna d' ells.

Una cosa sols temo: que no hagin donat gat per llebra a la marquessa ab los tals embutits vigatans.

Perque...

Segons un *lleal* carlí, per ser de Vich ben castissos han de ser las llanгонissas de carn de... nocedalí.

Los carlins que en aquestos dias corren sense morrió per Catalunya, acusan als guberns lliberals de ser enemichs de la ensenyansa.

Com si no recordéssim que l' rey absolut tancá las Universitats y obrí una cátedra de tauromaquia *pera ilustrar* als espanyols.

En los edificis del Parque s' establiran dos museus, un de Pedagogia y un altre de Salubritat.

En lo primer s' exposará la miseria dels mestres d' estudis, única cosa que en materia d' ensenyansa estém molt adelantats a Espanya, per obra y gracia de la burgesia gubernamental espanyola; en la segona podran veure lo extrangers que l' visitin com s' ha conegut que ab unas bonas condicions climatológicas Barcelona registra la més alta xifra de mortalitat.

Ab aixó, si no se 'ns cau la cara de vergonyas, quedarà probat que aquest es lo pais de la indiferencia.

Es cosa que m' atipa que porque l' gubern francos no ha indultat al pretendent a rey y conspirador duch de Orleans, se digui que ha fet una gran cosa.

No senyor. Tractarlo com la llei ordena, no es *ler res* de nou, y fastigueja que encara quedin entre republicans restos de respecte a aspirants de reys y que no sapigan tractarlos com las testas coronadas tractan a sos enemichs venusos.

Que aixó fora lo que tindrien de fer los enemichs dels reys pera usar ab ells de la reciproca.

L' emperador d' Alemania s' ha proposat protegir als obrers, y al efecte convoca una conferencia internacional pera arreglar tan escabrosa qüestió.

En primer lloch sembla que farán que no s' permeti treballar los diumenjats, porque qui aquell dia tinga pa sech li quedi temps pera ferse sopas.

Luego ficarán un máximam d' horas de treball diarias que no passará de quinze ó setze.

Després senyalarán un mínimam de jornal que no baixará de dos ó tres rals diaris.

Y ab aquesta protecció y fusellar als que s' declarin en huelga ja tenim lo problema social arreglat y l' mon convertit en un basal d' oli... de real ordre.

No cal que s' donguin tropell en aixó, ni s' hi escarransin, porque ja es un qüestio vell que l' bo quis en tot aixó fassin mos ho plantin al castell...

Las multas imposadas a varios alcaldes per incumpliment de sos debers, puján a 15.400 pesetas.

Lo qui falta just es que pagui.

Pero ¡qui assegura que las autoritats militayres eran impecables?

Perque es cosa perfectament averiguada que qui mana es sempre intransigent ab los debers... dels inferiors.

Per aixó s' ofega sempre l' última mona.

Havém rebut la primera visita dels següents periódichs, ab los quals queda establert lo cambi:

La Revolté, de Paris; *El Socialista*, de Guanabacoa (isla de Cuba); *El Jornalero*, de Alcoy; *El Distrito*, de Tortosa; *La Víctima del Trabajo*, de Valencia, y *El Proletario*, de Sant Feliu de Guixols.

GATADAS D' HOMES SERIOS

Quan va pujar la fusió, lo seu jefe en bones formes, nos va prometre reformas, llibertat y qué sé jo.

Y ab caps de liberal manifestá, fent lo noble, que aviat generaria 'l poble del sufragi universal.

Creure que es una falacia tot aixó, no pot pas sé.

¡Quan en Sagasta ho digué
podéu pensar que ho sabia!

Si 'l país d' Espanya, encara
viu com avans, oprimit,
no culpéu a cap partit
monàrquic dels que hi ha ara.

Si estém sumits als tirans,
y República no arriba,
es perquè en la Espanya antiga
no hi ha prou republicans.
No t'ardés a sonar-te
aquesta expressió vulgar.
¡Quan ho digué en Castelar
podéu pensar que ho sabia!

Lo dengue que 'ns ha fet guerra
maltractant per tot arreu,
càstich ho sigui de Deu
enviat del cel a la terra.

Vet' aquí perquè ab sos fins
ha mort sols a gent malvada
respectant a la vegada
a catòlics y a carins.

Podém fe ab tal simplicitat
per més que no tinguem fe,
¡puig quan ho va di en Manya
podéu pensar que ho sabia!

Lo sufragi que prou begra
ho mogut y mourá ell sol,
no es cap cas d'engany,
de sabé 'l perquè se 'ns nega.

Establirse aquí no 's pot
per... ¡strambòtic d'era!
Perquè per una miseria
l' obrer sempre 's ven lo vot.

No passéu ara més dia
per més que així 'ns casat afront.
¡Quan ho digué don Anton
podéu pensar que ho sabia!

Devant de semblants gatades
d' homes serios y de fe,
siguém humils, per més que
nos matin a gatoadas.

Que encara que tot mal vagi
la nostra algun jora veurém
per més que vot no tinguem
y republicans no hi hagi.

Avuy ab vergonya poca,
a cada absurd y fàlsic
de aquets homes entès 'ns toca:
—¡Quan digué aixó cert tanora
podéu pensar que ho sabia!

JUANITO CATALÁ.

Vaja, que 'l rector d' Olesa s' ha proposat de
clararse inamovible del Mal temps d' aquest
períodich, y va a sortir-se'n la seva.

Veyent que a crits no podia res contra la
escola laica, que se li ha posat com gegantina
berruga a la punta del nas, ara las ha enfiladas
pera demanar que amistosament se tanqui la
ciutat escolars, a quin objecte enviá a buscar un
individu de la Junta, que naturalment li respongué
que per ara son verdas.

Y 'l tonsurat li replicó que «si no 'l creubem
á bonas ho faria molt més fort de lo que ha fet
fins ara, comensant per dir al Gobernador de la
provincia que 'l local de la escola laica es insufi-
cient y anti-higiénic,» cosa que es una but-
llofa més grossa que la tirria que té 'l rector á
dits escolars.

Altres amenasas y desabogos va permetre
també 'l reverent, que no han fet més que servir
de diversió als laics al ésser contadas.

En tant la escola laica puja, lo Centre Demo-
cràtic á que perteneix está orgullós d' ella, y
qui li piqui que s' ho graci.

Los ruchs negres intolerants son los millors
propagandistas del lliurepensament.

Conta un períodich d' Alcoy que una dona
d' aquella població, estant malalta y tement
morirse, va cridar al rector de la parroquia y
li entregá sos diners, dihentli que si 's moria
ne fes tal ó qual cosa.

Y succhi que la malalta no va morir, sino
que millora, y al trobarse sense cap diner, en-
viá recado al reverent de que li tornés los
quartos.

¡Quartos m' has dit! L' enotanat no ha vol-
gut tornar ni un ral, y la malalta quedá en gran

miseria y ab lo disgust que es de suposar, de
quals resultas li faltá poch per morirse.

Aixó proba que 'ls llanús, al confiar en los
capellans, ja en lo mateix pecat portan la peni-
tencia.

Un feligrés de La Riba 'ns conta que 'l sarría
negre d' allí está armant una gatzara de mil
majordonas sobre 'ls metjes que exercixen en
aquell poble, dihent pestes del un y recoman-
nant á un altre, sembrant discordias y pro-
movent rencors que algun dia poden donar
amarchs fruyts.

Com que aixó y cultivar la llana castelluda
es la única feyna que saben fer, á mi no 'm
sorprén.

Si fessen lo contrari es quan tindrian de que-
darse ab un pam de boca 'ls feligrésos.

En faldillas negres de Santa Perpetua de Mo-
guda va parapetarse lo darrer diumenje á la
barricada major de cala missa, y desde allí ba-
ladrejá espantosament perquè aquest carnaval
dues noyas del poble se disfressaren de monjas
«ab uns sants cristos y rosaris que van ser gran
rato la broma de tot lo ball.»

¡Que hi farém si 'ls temps s' han posat aixís?
Després també llenzá grans crits contra 'ls
que 's proposaven ballar durant la quaresma,
parlant d' infern, purgatori y altres herbas.

¡Desgraciad sach de carbó!
¡que creu que algú se 'l creurá?
L' infern es cosa que ja
á ningú del mon fa po.

L' enganya-ánimas de Cabrils, que es un dels
enotanats que era als fusellaments dels defen-
sors de Cardedeu, anant l' altre dia de camí, va
sentir trepitj al darrera seu, y sens encomenar-
se á Deu ni al diable, se girá en rodó y encarà
un revólver al que anava á son detrás, cridantli:

—¡Ahont anéu?

Lo bon home aixís sorprés se quedá esglayat
al veure que li apuntaven aquell santicristo de
sis tiros, y després de donar sas explicacions al
reverent, aquest lo deixá continuar son camí.

De lo qual se desprén que ni en despoplat se
pot estar tranquil si corre algun sacerdot pels
volants de alguna persona.

Lo bulto negre del Perelló pujá dalt del cossi
d' abocar gutillas, fa pochos dias, y llegí una
pasta-d-ras del seu mestre de la paperina al
cap, desfogantse contra 'l matrimoni civil y
maltractant á tots los que no 's casaven per lo
eclesiástich.

¿Voldrá dir com molts rectors y majordonas?

En un períodich de Madrid trobém varias
profitosas noticias sobre la mort del capellá que
va suicidarse en aquella capital, y que valen la
pena de ser reproduhidas.

En primer lloch, quan lo reverent arribá á
la vía del carril abont pensava suicidarse, com-
mensá á resar á crits, com demanant á sant Pere
que tingues á punt lo forrellat del cel pera
obrirli. Aixís passá prop d' un parell d' horas.

Luego, quan vegé vindre la máquina destina-
da á enviarlo á sopar ab Cristo, va senyarse
devotament y va ageures demunt de la vía; un
instant després estava partit en dos.

Y si estranya fou la mort d' aquest reverent,
més estranyos son los móvils que l' impulsaren
al suícid.

Lo sant varó pretenia un ascens en la seva
carrera, y 'l seu bisbe, que es lo de Sigüenza,
li tirava á codillo las pretensions. Va vindre 'l
dia que 'l home trobá alguna influencia, y quan
ja 's veya canonje ó que sé jo de dignitat ecle-
siástica, sab que se l' ha deixat en banda per la
sempiterna oposició del seu bisbe. Llavors fou
quan, no gosant ser altre Galeote, se suicidá
pera fastiguar al bisbe, lo qui no pogué dir
del tot alló de *Ahi me las den todas*, perquè al
saberse á Sigüenza las causas del suícid del tal
capellá, se armá una gresca de mil devots, pre-
sentantse molts devant del palau episcopal en
actitud poch tranquilisadora, cridant alguns
¡Mori 'l bisbe! y altres ¡Que surti la Pupa!
(aquesta es una guaspoa criada del mitrat).

De lo dit se veu clar que las pemsions están
entre 'l clero pitjor que entre las demés per-
sonas.

UN CONSELL. Á UNA NOYA

Varen dir-me que ta mare
(sent com es tan bey-tona)
va aconsellar-te de que
millió estaries sent monja
que no pas casada ab mi,
que soch heretje y vaig contra
los capellans ¡que per ella,
segons diu! son uns sants homes.

Está molt be: fes com vulges
ja que no has de dar-me comptes
de las accions, pero sárgues
que encara que renoyts, soch home
per dirte que á ta mare diguis
que d' heretje no 'n tinch gots,
puig sols dich dels capellans
sas accions indecoroses.

Mes vaig á darté un consell
que ara tinch á la memoria
(perque vegis que rencor
no he dat may á cap persona);
y es que si á ta mare creus
y professas, ten en compte,
quan estigas al convent,
de mirá 'ls pesos que donas
si no quan menos 't ho pensis
te veurás... *Deixemho corre.*

J. ESPUNYA RIOT

MUDANSA

No deitis aná á la Tat
tota tot á la total,
que si caygués dins d' un sot
podria ferse molt mal.

PEPA SISTACHA

FUGA DE VOCALS

P r e c a p r i a l m e r ;
p r m r , l a t a l l e d c i ;
p r u l l a d c i , l a a g l a a
y p r a g l a a l a m a .

PERILLO

TRENCA CLOSCAS

LO REPEL

Combinar aquestas lletres de modo que digan lo nom
d' un poble de Catalunya.

P. COLPE

SOLUCIONS

Á LAS CABORIAS DEL NÚMERO PASAT

XARADA:—Ca-mi-lo.

Tip. «La Apodemia», Ronda de la Universitat, 6, Barcelona

¡A LA GABIA!

RATA DESÉ

FERNANDO GONZALEZ,
de Palma de Mallorca;

aquest senyor fou corresponal una tempora-
deta y s' ha descuydat de pagarnos 11'68 ptas.,
valor de tot lo que se li enviá. Com ha fet lo
sorttantas quantas vegadas se li ha cridat *¿quiéu
vive?* en materia de pago, queda instalat á la
gabia com á rata tramontanesca n.º 10.

A un de Cervera y á un altre d' Arenys de
Munt los toca ara figurar á la llista dels *ratas*
si no s' *aflixan* per la butxacca prompte y be,
y quedan en observació gabiesca Cubells, To-
relló, y varios altres que prometen... y no
pagan.

Ratas consagrats:—1. Joaquim Miquel, de Lleyda,
per 27'50 pessetas.—2. Domingo Gombas, de Falset, 19.
—3. Pere Martí, de Balaguer, 18.—4. Ramon Torreda-
rot, de Agramunt, 31'81.—5. G. Rosa Roig, de Figueras,
26'44.—7. Joseph Arnau y Bonet, de Vall, 18.—8. Llo-
rens Serra, de Perpinyá, 57'55.—9. Francisco Masjuan,
de Figueras, 26.